

Wspieranie tworzenia szkół ćwiczeń

Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy

Anna Majewska
Publiczne Gimnazjum nr 1
im. Klaudivy Potockiej w Pułtusk

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Redakcja merytoryczna
Justyna Maziarska-Lesisz

Redakcja językowa i korekta
Katarzyna Gańko

Opracowanie graficzne i skład
Aneta Witecka

Warszawa 2017

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa

www.ore.edu.pl
tel. 22 345 37 00
fax 22 345 37 70

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons – Użycie niekomercyj-
ne 3.0 Polska (**CC-BY-NC**).

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Opis działania innowacyjnego	6
2. Efekty działania innowacyjnego	13
3. Upowszechnianie rezultatów	15
Zakończenie	17
Bibliografia	17

▶▶▶ Wprowadzenie

„Jeśli szkoła chce być nowoczesna, twórcza, inspirująca,
musi dawać szansę wszystkim i każdemu”

Tadeusz Pilch

Innowacja „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” to program nauczania realizowany w klasach 1–3 gimnazjum. Został opracowany zgodnie z założeniami pracy w zreformowanej szkole przedstawionymi przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Przeznaczony jest on dla uczniów kontynuujących naukę języka angielskiego na poziomie A2/B1/B2 w gimnazjum w wymiarze pięciu godzin tygodniowo.

W zreformowanej szkole uczeń powinien być centralną postacią zarówno każdej lekcji, jak i całego procesu nauczania. Dlatego też istotne jest umiejętne dostosowanie materiału, tematów i treści nauczania do potrzeb i możliwości uczniów. Niezmiernie ważne jest też ćwiczenie umiejętności już nabytych na poprzednich etapach nauki. Podczas pracy na lekcji stosowane są takie metody i formy, które pozwalają rozwijać aktywność ucznia, wyciągać wnioski z poprzednich lat nauki w szkole, zachęcać do używania języka i pomagać w rozwijaniu jego zainteresowań oraz osobowości. Ponadto pomagają one przygotować uczniów do rozszerzenia wiedzy na kolejnym etapie edukacyjnym.

Uważa się, że języki obce odgrywają zasadniczą rolę w rozwijaniu kompetencji kluczowych i dlatego ta innowacja skupia się na ich rozwoju. Kompetencje kluczowe są współzależne i każda z nich odnosi się do myślenia krytycznego, kreatywności, inicjatywy, rozwiązywania problemów i oceny ryzyka.

Największy nacisk w powyższej innowacji jest kładziony na porozumiewanie się w języku angielskim. Uczniowie ćwiczą sprawność mówienia i słuchania, aby skutecznie komunikować się z osobami z innych krajów w Europie i na świecie. Innowacja wychodzi naprzeciw tym, którzy interesują się kulturą i tradycjami krajów anglojęzycznych i chcieliby poszerzyć swoją wiedzę oraz umiejętności językowe w oparciu o inne możliwości niż tylko tradycyjny podręcznik, w tym aktualne, autentyczne źródła np. warsztaty językowe, wymiany międzynarodowe.

Co więcej, istotnymi elementami tej innowacji są integracja międzyprzedmiotowa i interdyscyplinarność – niezwykle ważna we współczesnym świecie, a realizowana przez projekty. Pozwalają one uczniom poznać język w różnych sytuacjach i rozwijać umiejętności współdziałania w grupie, ale także samodzielnego uczenia się. Doskonale sprawdza się tu praca metodą CLIL, czyli zintegrowane nauczanie języka i przedmiotu (ang. Content and Language Integrated Learning).

Wraz ze zmieniającym się technologicznie światem uczniowie podczas realizacji innowacji korzystają z nowoczesnych technologii, które dają bogaty wachlarz możliwości kreatywnych metod nauczania, w tym nabywanie kompetencji językowych oraz aktywne uczenie się.

W celu osiągnięcia optymalnych efektów w procesie kształcenia i wychowania istotne jest uzyskanie jak największego zaangażowania uczniów w intensywną pracę na lekcjach. Jednocześnie należy ich uczyć zasad współpracy i tolerancji, jak również uświadamiać prawo do wyrażania swojego zdania i poglądów.

Duża odpowiedzialność za realizację założeń innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” spoczywa na nauczycielach. Kwalifikacje i kompetencje, jak również otwartość na zmiany i gotowość akceptacji faktu, że nowe metody nauczania zakładają dużą aktywność uczniów w czasie zajęć, są podstawą sukcesu w pracy w szkole.

Potrzeba przygotowania innowacji zrodziła się z potrzeby wprowadzenia czegoś jakościowo nowatorskiego w dziedzinie nauczania języka angielskiego.

Rozdział 1.

▶▶▶ Opis działania innowacyjnego

Wprowadzenie w szkole innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” podyktowane było chęcią stworzenia szerszej możliwości nauki języka angielskiego ze szczególnym naciskiem na komunikację w połączeniu z kontekstem kulturowym.

Globalizacja i otwarcie na świat, jakie wszystkim umożliwia internet, pokazują nam i uczniom konieczność płynnego posługiwania się językiem angielskim.

Istotnym elementem programu jest możliwość wykorzystania zajęć języka angielskiego do osiągnięcia szerszych celów edukacyjnych, takich jak otwarcie na inną kulturę, integrację międzyprzedmiotową i umiejętność współpracy. Program zapewnia to zarówno poprzez dobór tematów, jak i nacisk na wykonywanie projektów interdyscyplinarnych i innych prac zespołowych.

Innowacyjne działanie „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” skierowane zostało do nastolatków, którzy wkraczają w trudny wiek dojrzewania, co wiąże się zarówno ze wzrostem fizjologicznym, dojrzewaniem emocjonalnym, jak i z początkiem funkcjonowania w społeczeństwie dorosłych. Dlatego też uczniowie ci są z jednej strony niestabilni uczuciowo i emocjonalnie, z drugiej zaś – otwierają się na przyjęcie nowych wartości, kompetencji. Każdorazowo innowacja trwa trzy lata i jest czasem na wprowadzenie, realizację, ale również utrwalenie nabytych kompetencji kluczowych.

Pierwszym sygnałem, że realizacja innowacji przynosi wymierne efekty, okazały się wyniki egzaminu gimnazjalnego, które znacząco różniły się w grupach realizujących 5-godzinną naukę języka. Grupy 3-godzinne plasowały się na stanie bardzo niskim, zaś te innowacyjne – na bardzo wysokim.

Zakresy wielu kompetencji są ze sobą powiązane. Często umiejętności i postawy z jednego obszaru wspierają rozwój innej kompetencji, a takie aspekty jak samoświadomość, krytyczne myślenie, umiejętność rozwiązywania problemów czy konstruktywnego kierowania emocjami są istotne we wszystkich kompetencjach kluczowych. Dlatego też jednym z celów tej innowacji jest świadome planowanie działań przez nauczyciela, które pozwolą na rozwijanie u uczniów kilku kompetencji kluczowych jednocześnie.

W tym kontekście dobrze sprawdzają się projekty edukacyjne i na skutek tego innowacja „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” była inspiracją do udziału szkoły w programie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, który otworzył szczególnie przed uczniami i nauczycielami nowe, nieocenione możliwości. Poznanie innych państw europejskich, współpraca międzynarodowa i mobilności, które dla wielu uczniów były dotychczas niemożliwe, ziściły się podczas realizacji projektów i udziału w mobilnościach zagranicznych. Dostrzeżliśmy również, zarówno na etapie planowania, jak i realizacji znaczną przemianę mentalności naszych uczniów – m.in. samodzielność, aktywność, rozwój kompetencji interpersonalnych i kreatywności oraz umiejętność wykorzystania istniejących szans przy użyciu języka angielskiego.

Współpraca z innymi państwami europejskimi to nie tylko twórcze i owocne spotkania, lecz także refleksja nad tym, kim jesteśmy, to duma z własnej tożsamości i chęć promowania naszej małej ojczyzny za granicą. Program Comenius dał szkole pierwszą szansę zaistnienia w europejskiej edukacji oraz włączenia się w wielostronną współpracę międzynarodową. Uczniowie, nauczyciele i wszyscy zaangażowani w projekty międzynarodowe rozwijali kompetencje kluczowe, ucząc się również wzajemnie od siebie.

Przystąpienie do projektów odbyło się dzięki ogromnemu zaangażowaniu nauczycieli, uczniów, ich rodziców, a także społeczności szkolnej oraz miasta podczas wszystkich etapów: planowania, realizacji, ewaluacji i upowszechniania projektowych działań.

Przygoda rozpoczęła się, kiedy Publiczne Gimnazjum nr 1 im. Klaudivy Potockiej w Pułtusku przystąpiło do udziału w międzynarodowym projekcie „Szkoly i świat pracy”, realizowanym w ramach programu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji – Socrates-Comenius. Partnerami gimnazjum z Polski zostały: Integrierte Gesamtschule Hannover – Linden z Hanoweru, Collège Privet Notre Dame de l'Assomption z Francji, Raayland College z Holandii i Scola Cu Clasele I–VIII „MIHAI EMINESCU” z Rumunii.

Głównym założeniem wspólnego projektu było poznanie problematyki pracy w innych krajach europejskich dzięki wykorzystaniu języka angielskiego i technologii informacyjno-komunikacyjnej poprzez realizację następujących działań:

- organizowanie badań terenowych w celu poznania ginących zawodów naszego regionu,
- przeprowadzenie debaty *Pracę w Europie zdobyć i polubić*,
- zorganizowanie festynu zawodów ginących i rozwijających się pod hasłem *Kariera od rękodziela do komputera*,
- realizowanie zamierzeń projektu na zajęciach przedmiotowych,
- rozwijanie kompetencji kluczowych.

Każdy młody człowiek powinien być przygotowany do ciągłego rozwijania i dostosowywania swoich umiejętności do aktualnych potrzeb rynku pracy. Polska jest krajem otwartym na nowe możliwości, dlatego pokazaliśmy naszym uczniom, że mogą podjąć pracę również za granicą, jeśli oczywiście będą do tego odpowiednio przygotowani. W związku z tym w czasie realizacji projektu uczniowie poznawali nie tylko polski rynek pracy, lecz także problematykę życia i pracy w innych krajach Unii Europejskiej (w szczególności we Francji, Niemczech, Holandii, Rumunii). Nie chcieliśmy, by zbyt niskie kompetencje językowe i komunikacyjne w przyszłości przeszkodziły im w zdobyciu pracy w krajach UE. W efekcie działań projektowych w naszym mieście i lokalnym środowisku wzrosło zainteresowanie innowacją „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy”, a tym samym zwiększyliśmy w kolejnych latach ilość grup językowych.

Dodatkowym walorem edukacyjnym było powierzenie uczniom, czyli adresatom innowacji, zadań do samodzielnego wykonania w języku angielskim – były to m.in. miniprojekty prezentujące historię i kulturę naszego miasta, regionu oraz państwa. Tego rodzaju aktywności miały na celu rozwinięcie kreatywności, kształtowanie kompetencji kluczowych i poczucia odpowiedzialności jako niezbędnych cech w kontekście wykonywania przez uczniów niektórych zawodów w ich dorosłym życiu.

Nieocenionym działaniem projektowym była międzynarodowa korespondencja pomiędzy uczniami i nauczycielami z partnerskich szkół, ale również przy zaangażowaniu niektórych rodziców płynnie posługujących się językiem angielskim. Podczas chatów i wysyłania e-maili mieliśmy okazję do wymiany doświadczeń, poszerzenia umiejętności w zakresie TIK oraz promocji naszego regionu, ale przede wszystkim nawiązania trwałych przyjaźni.

Udział w programie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji Comenius to również korzyści finansowe, a co za tym idzie wzbogacenie pracowni języka angielskiego w pomoce dydaktyczne, w tym słowniki, plansze gramatyczne, mapy, książki leksykalno-gramatyczne, sprzęt multimedialny, a także kursy doskonalące dla uczniów i nauczycieli.

Po tak pięknej przygodzie przyszedł czas na ewaluację, chwilę refleksji i pytanie: „Co dalej?” Odpowiedź była jedna: uczniowie i nauczyciele chcą podjąć kolejne wyzwanie i opracować następny projekt związany z międzynarodową językową przygodą. Ogrom pracy, czasu i zaangażowania społeczności szkolnej przyniósł wymarzoną nagrodę – Agencja Narodowa przyznała nam drugi grant i rozpoczęliśmy realizację dwuletniego projektu z Hiszpanią „Zjednoczeni w różnorodności”.

Jednym z głównych celów tego projektu było stworzenie poczucia europejskiego obywatelstwa opartego na zrozumieniu i respektowaniu praw człowieka, demokracji i tolerancji, a tym samym kształtowanie kompetencji społecznych i obywatelskich. Chcieliśmy również poprawić jakość działań edukacyjno-wychowawczych w partnerskich szkołach, promować twórczość i kreatywność, wzmacniać relacje społeczne. To był dobry moment na doświadczenie wielokulturowości poprzez zamieszkanie w innym kraju, w gronie rodziny zagranicznych rówieśników. Skupiliśmy się też na zwiększeniu motywacji i pewności siebie uczniów podczas posługiwania się europejskimi językami w środowisku naturalnym (polski, hiszpański, angielski). Przed wyjazdem do Hiszpanii uczniowie i nauczyciele uczestniczyli w kursie języka hiszpańskiego. Rodzimy użytkownik tego języka przybliżył nam nie tylko sam język, lecz także mentalność tego kraju i jego otwartość na młodego człowieka. Realizując drugi projekt, mieliśmy niebywałą radość w zdobywaniu inspirujących, autentycznych doświadczeń hiszpańskiej kultury, jak również wzmocniliśmy rolę ucznia i nauczyciela poprzez tworzenie poczucia europejskiego obywatelstwa, uczenia tolerancji, otwartości w odniesieniu do odmiennych kultur i rozwijania ciekawości świata. Przygotowania do 11-dniowego wyjazdu do Hiszpanii i realizacja projektowych działań opierały się na współpracy uczniów, nauczycieli i rodziców, a także organu prowadzącego. Wszyscy starali się, aby jak najciekawiej zaprezentować Hiszpanom nasz region i Pułtusk.

Każde działanie realizowane w ramach innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” kończy się ewaluacją. I tak było w przypadku tego projektu. Przy współpracy uczniów, nauczycieli i rodziców opracowany został raport końcowy. Zorganizowaliśmy także spotkanie, podczas którego wskazaliśmy plusy i minusy naszych przedsięwzięć, a wyciągnięte wnioski miały ulepszyć jeszcze naszą pracę. Zdecydowanie efekty i korzyści dla każdej grupy docelowej dominowały nad niedociągnięciami tego projektu. Niezwykły rozwój osobowościowy młodych ludzi biorących udział w programie dał powód do dumy ich rodzicom i nauczycielom. Po raz kolejny okazało się, że pewność siebie w posługiwaniu się językiem angielskim umożliwiła rozwój kompetencji osobowych, interpersonalnych i międzykulturowych, co sprawiło, że uczniowie chętnie i aktywnie uczestniczyli w życiu hiszpańskich rodzin.

Po dwóch latach pięknej polsko-hiszpańskiej współpracy kolejni uczniowie, rodzice i nauczyciele zadali sobie to samo pytanie: „Co dalej?” Kolejny zespół podjął tę samą decyzję – próbujemy i piszemy następny projekt. Twórcza współpraca przyniosła niezwykle ukojenie w postaci trzeciego projektu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji „Moje zdrowie – moje życie”, tym razem z największą szkołą w Sofii w Bułgarii, który stał się naszą szkolną rzeczywistością. Kolejne doświadczenie językowe, kolejni uczniowie, którzy podczas wymian międzynarodowych rozwijają wszystkie kompetencje kluczowe, nabierają pewności siebie w komunikacji w języku angielskim i obok nauczyciele poznający tajniki kolejnej kultury, systemu edukacyjnego i pękający z dumy, że ich uczniowie są doskonałymi partnerami w europejskich przedsięwzięciach.

Ale na początku przygotowania do projektu skupiły się na poszukiwaniu tematu i zagadnień, które chcieliśmy realizować. Z pomocą przyszła metoda burzy mózgów. Podczas jednego z comeniusowych

spotkań uczniowie, rodzice i nauczyciele wielokrotnie mówili o zdrowym stylu życia i tak wspólnie podjęliśmy decyzję „Moje zdrowie – moje życie”. Chcieliśmy uświadomić jego uczestnikom, osobom i instytucjom zaangażowanym oraz lokalnym społecznościom wpływ aktywności fizycznej i właściwego odżywiania na rozwój psychofizyczny człowieka. Ponadto uczestnicy wzajemnie poznawali kulturę i tradycję swojego regionu, a także zainteresowania i pasje sportowe.

Jednym z głównych celów naszego projektu było poznanie sposobów promowania zdrowego stylu życia w partnerskich szkołach i uświadomienie negatywnego wpływu niehigienicznego trybu życia (złe nawyki żywieniowe, używki, brak ruchu itp.) na rozwój człowieka i jego funkcjonowanie oraz wpływu sportu na kształtowanie cech charakterologicznych.

Projekt po raz kolejny stał się szansą rozwijania i doskonalenia umiejętności pracy w grupie. W jego realizację włączeni byli wszyscy uczniowie i większość nauczycieli społeczności szkolnej. Polsko-bułgarskie partnerstwo pozwoliło im doskonalić znajomość języka angielskiego oraz poznać podstawy języka bułgarskiego. Projekt umożliwił uczniom, nauczycielom i szkołom wielostronną, wielopłaszczyznową współpracę. Różnorodność poruszanych zagadnień miała na celu kształtowanie postawy „obywatela Europy”, a co za tym idzie – rozwój kompetencji społecznych i obywatelskich.

Po dwóch latach uczestnicy projektu – uczniowie, rodzice, nauczyciele i grono przyjaciół naszej szkoły – mogli mieć niezwykłą satysfakcję, że przyczynili się do tego, aby wszystkie zaplanowane zadania projektu zostały zrealizowane, założone cele osiągnięte, a pobyt bułgarskiej grupy w Pułtusku – atrakcyjny. Kolejna ewaluacja pokazała, jak bezcenna jest kreatywna współpraca, że dzięki niej uczymy się przez całe życie.

Zamykając siódmy rok urzeczywistnienia projektów FRSE, postanowiłam poprzez realizację innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” postawić przed uczniami i nauczycielami naszej szkoły kolejne wyzwanie, a mianowicie użycie języka angielskiego w kontaktach z jego rodzimymi użytkownikami. Cel wyprawy mógł być tylko jeden – Londyn. I tak też się stało. Zorganizowaliśmy kilkudniową wycieczkę do Londynu, która miała formę warsztatów językowych, co niewątpliwie połączyło dwie wartości: przyjemność zwiedzania z doskonaleniem języka angielskiego. Cele priorytetowe tego wyjazdu były odzwierciedleniem zapisów naszej innowacji: usprawnianie kompetencji językowych, pogłębianie wiedzy na temat historii i kultury Wielkiej Brytanii oraz poznanie Londynu z jego zabytkową przeszłością i nowoczesną współczesnością. Założenia wycieczki były niezwykle cenne, bo dawały możliwość integracji edukacyjnej, łącząc wiedzę historyczną i geograficzną z podnoszeniem poziomu umiejętności języka angielskiego w jego naturalnym środowisku. Ponadto doskonale wpisały się w metodę CLIL, którą często wykorzystywałam na lekcjach. Niewątpliwa radość uczniów z używania języka angielskiego w realnym środowisku sprawiła, że zaraz po powrocie zaczęliśmy planować kolejne warsztaty tym razem w Cambridge, Humpton Court i Windsorze. Wszystkie te wyjazdy były doskonałą okazją do sprawdzenia umiejętności językowych, poznania nowych miejsc i ludzi oraz zetknięcia się z odmienną mentalnością i niezwykłą wielokulturowością jednego z najpiękniejszych miast Europy – Londynu.

Realizacja innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” przyniosła wiele wspomnianych korzyści związanych z rozwojem kompetencji kluczowych podczas działań międzynarodowych: projektów i warsztatów językowych. Ale po trzech europejskich projektach, kilku pięknych latach wymian międzynarodowych, wyjazdach do Anglii, uczniowie kolejnej klasy językowej przyszli z inicjatywą zorganizowania konkursu z języka angielskiego. I tak zrodziło się kolejne przedsięwzięcie – [Regionalny Konkurs Języka Angielskiego](#). Honorowy patronat nad pierwszym, bezpłatnym w naszym regionie konkursem objęli Mazowiecki Kurator Oświaty i burmistrz miasta. Ponadto podczas przygotowań nawiązaliśmy współpracę z Mazowieckim Samorządowym Centrum Doskonalenia Nauczycieli Wydział w Ciechanowie, PASE Polskim Stowarzyszeniem na Rzecz Jakości w Nauczaniu Języków Obcych, LANG Centrum Egzaminacyjnym Cambridge English, Manhattan Academy, wydawnictwami Macmillan Polska, Cambridge University Press, Pearson. Instytucje te wsparły nas

merytorycznie i organizacyjnie. Zaś patronat medialny nad konkursem objęły: „Tygodnik Ciechanowski”, „Pułuska Gazeta Powiatowa”, portal internetowy pultusk24.pl i czasopismo „Języki Obce w Szkole”. Ponadto ogromne wsparcie dostaliśmy od rodziców, którzy pomogli nam w szyciu kostiumów, przygotowali dekoracje i zaspokoiли wiele innych konkursowych potrzeb. Lokalne instytucje z kolei zapewniły nagrody dla wszystkich uczestników.

Konkurs został adresowany do uczniów szkół podstawowych (klas 4–6) i gimnazjów (klas 1–3) naszego regionu i składał się z dwóch niezależnych od siebie części – praktycznej znajomości języka angielskiego oraz prezentacji artystycznych. Cele, które przyświecały temu działaniu, to:

- doskonalenie wiedzy i umiejętności językowych uczniów;
- kształtowanie postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych narodów poprzez zainteresowanie uczniów kulturą krajów anglojęzycznych;
- wyzwalanie aktywności uczniów zmierzającej do zdobywania wiedzy wykraczającej poza program nauczania;
- motywowanie uczniów do systematycznego i samodzielnego poszerzania wiedzy;
- tworzenie płaszczyzny pozytywnej i twórczej rywalizacji uczniów oraz wzmacnianie wiary we własne siły i możliwości osiągnięcia sukcesów;
- umożliwienie uczniom użycia języka w szerszym kontekście społecznym poza klasą szkolną oraz wykazanie się swoimi talentami artystycznymi, kreatywnością i wyobraźnią;
- zachęcanie do współpracy nauczycieli i szkół regionu;
- promocja szkół wspierających uczniów zdolnych.

Podczas pierwszej edycji 120 uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych zaprezentowało swój talent językowy w trakcie praktycznej znajomości języka angielskiego i podczas prezentacji artystycznych. Każdy z nich otrzymał niezwykle wsparcie ze strony nauczycieli i rodziców, którzy dopingowali ich na każdym kroku. Uczniowie naszej szkoły jako gospodarze wykazali się niezwykle inicjatywą i przedsiębiorczością. Konkurs w dniu finału okazał się strzałem w dziesiątkę – nauczyciele, uczniowie i ich rodzice pytali, czy mogą już zapisać się na przyszłoroczną edycję. Radość moich gimnazjalistów – autorów tego pomysłu – była niesamowita. Mimo że przedsięwzięcie to wymagało wielu przygotowań formalnych (patronaty – złożenie dokumentów), organizacyjnych (pozyskanie sponsorów nagród, logistyka dni konkursowych), merytorycznych (właściwy poziom arkuszy do praktycznej znajomości języka angielskiego i powołanie niezależnego jury) to warto było podjąć. I doskonale wpisuje się tu powiedzenie, że nauczyciele powinni współpracować z uczniami, bo to właśnie do nich skierowane są wszystkie ulepszenia.

Kolejny nowy rok szkolny realizacji innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” to kolejne pytanie: „Co teraz?” Tym razem wraz z nowym wychowawstwem i nową klasą językową postanowiliśmy spróbować swoich sił w innym międzynarodowym przedsięwzięciu – eTwinning. Akcja ta jest częścią Programu eLearning Komisji Europejskiej, która promuje współpracę szkół w Europie za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych (ICT).

Najpierw były wspólne rozmowy z klasą, przeszukiwanie internetu, poszukiwanie inspiracji i partnerów. Ostatecznie nawiązaliśmy współpracę ze szkołami z Irlandii, Sycylii, Portugalii, Włoch, Turcji, Hiszpanii, Słowenii, Czech, Litwy, Bułgarii i Macedonii. Rozpoczęliśmy realizację projektu „European Day”. Przedsięwzięcie miało na celu:

- budowanie mostów kulturowych pomiędzy naszymi szkolnymi społecznościami;
- lepsze rozumienie kultury ojczystej, poznawanie innych kultur oraz rozpoznawanie podobieństw i różnic kulturowych;
- doskonalenie umiejętności językowych i technologicznych;
- budowanie dobrych relacji podczas pracy zarówno w zespole szkolnym, jak i międzynarodowym.

Uczniowie wszystkich partnerskich szkół przygotowali i przesłali sobie własnoręcznie robione karty pocztowe promujące swoje miasta i państwa. Ponadto każda szkoła nagrała teledysk, który wziął udział w „konkursie Eurowizji”. Metodą burzy mózgów wybraliśmy piękny utwór Anny Jantar *Tyle słońca w całym mieście*. Prace były bardzo intensywne i twórcze: choreografia, kostiumy, aranżacja tła, nagranie, potem montaż, a to wszystko w rękach gimnazjalistów! Młodzi ludzie korzystali ze swoich doświadczeń, pokonywali napotkane przeszkody, ale co najpiękniejsze – uczyli się wzajemnie od siebie. Zgodnie z regulaminem zaprezentowane na platformie filmy z utworami zostały ocenione przez partnerskie szkoły według punktacji jak podczas prawdziwej Eurowizji. My swojej oceny dokonaliśmy niezwykle demokratycznie, wybierając większością głosów teledyski, na które oddaliśmy poszczególne punkty. Jakże ogromna była nasza radość, gdy po kilku dniach przeznaczonych na międzynarodowe głosowanie otrzymaliśmy e-mail z informacją, że zajęliśmy pierwsze miejsce ex aequo ze Słowacją – tym bardziej, że do konkursu przystąpiło kilkadziesiąt szkół z całej Europy i nie tylko. To kolejna warta polecenia inicjatywa, gdyż [projekty eTwinning](#) przybierają różnorodne formy, a trzy ich najważniejsze cechy to:

1. Wykorzystywanie komputera, internetu, różnorodnego oprogramowania, aparatu, kamery i narzędzi, z których uczniowie korzystają w czasie wolnym, co czyni zajęcia znacznie ciekawszymi i bardziej angażującymi.
2. Języki obce wykorzystywane są do bezpośredniej komunikacji z rówieśnikami – partnerami w projekcie. Potrzeba sprawniejszej, płynniejszej rozmowy, porozumienia mobilizuje uczniów do nauki języka.
3. Temat projektu bardzo łatwo zintegrować z podstawą programową nawet kilku dowolnych przedmiotów nauczanych w szkole i realizować w ramach planowych zajęć, czyniąc treści edukacyjne znacznie atrakcyjniejszymi.

To oczywiste, że nauczyciele rozwijają różne kompetencje kluczowe u swoich uczniów. W większości nie skupiamy się tylko na swoim przedmiocie, a wręcz przeciwnie – angażujemy uczniów w przedsięwzięcia interdyscyplinarne. Podczas realizacji innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” często wykorzystujemy do codziennej pracy metodę CLIL. Współczesny język obcy coraz częściej nie jest wyłącznie językiem komunikacji, ale pełni też funkcję narzędzia służącego do zdobywania wiedzy. W taki sposób jest postrzegana rola języka obcego w podejściu integrującym nauczanie przedmiotu z nauczaniem języka.

Jako przykład podam lekcję, podczas której język angielski połączył się z geografią i lekcją o wulkanach, a także chemią. Uczniowie poznali i ćwiczili leksykę związaną z wulkanami, a wykorzystując szkolną tablicę interaktywną, obejrzeni anglojęzyczny film o typach wulkanów. Na koniec zajęć wykonali miniprojekt polegający na imitacji prawdziwego wybuchu wulkanu. Powstała piana to bąble napełnione dwutlenkiem węgla, który powstał z reakcji octu (kwasu) z sodą oczyszczoną (zasada), zaś czerwony kolor lawy to farba plakatowa. Lekcja tym razem wymagała zaangażowania uczniów nie tylko w codzienne wykorzystanie wszystkich czterech kompetencji językowych, lecz także w minidoświadczenie, do którego należało zorganizować, przeprowadzić i opisać cały proces wybuchu wulkanu, a co za tym idzie – formułować pytania i wyciągać wnioski, czyli rozwijać kompetencje kluczowe.

Współczesna młodzież różni się od pokolenia swoich rodziców. Nie odczuwa obaw przed nowoczesnymi urządzeniami i technologiami, które są naturalną częścią ich rzeczywistości. Aplikacje mobilne i interaktywne gry edukacyjne są doskonałym uzupełnieniem tradycyjnych metod nauczania podczas realizacji innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy”, ponieważ pozwalają w ciekawy i nowoczesny sposób wręcz dotknąć zagadnień, o których możemy usłyszeć z ust nauczyciela lub wyczytać na stronach szkolnych podręczników. Jedną z takich lekcji poświęcona była [wynalazkom Leonarda da Vinci](#). Oprócz tradycyjnej metody pracy z tekstem uczniowie wykorzystali na zajęciach aplikację mobilną i znaczniki 3D. Dzięki aplikacji zobaczyli dwanaście animowanych obiektów przedstawiających urządzenia projektu wielkiego wynalazcy epoki renesansu. Zaawansowana technologia wprawiła w ruch obiekty, które dotąd mogliśmy oglądać tylko na rysunkach

w podręcznikach do języka angielskiego. Ponadto aplikacja pozwalała na wysłuchanie angielskich opisów wszystkich wynalazków Leonarda da Vinci.

Kolejne działanie, jakiego podjęliśmy się z uczniami realizującymi innowację, ale angażując również całą społeczność szkolną, były Dni Brytyjskie, które miały na celu przybliżyć kulturę kraju Szekspira, Byrona i Dickensa. Każdy dzień związany był z inną atrakcją anglojęzyczną: herbatka u Królowej, wirtualna wycieczka po Londynie, czytanie brytyjskiej literatury oraz udział uczniów w licznych prezentacjach multimedialnych i konkursach anglojęzycznych. Takie przedsięwzięcia pokazują całej szkole, że nauka nie musi być nudna, a wręcz przeciwnie – jest bardzo atrakcyjna dla uczniów.

Takich językowych przedsięwzięć, większych i mniejszych, z roku na rok jest coraz więcej w ramach jednej innowacji – „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy”. Współpracujemy z wolontariuszami, angażujemy się w językowe gry miejskie, bierzemy udział w certyfikowanych egzaminach TOEFL, wyjeżdżamy na sztuki teatralne w języku angielskim i uczestniczymy we wszystkich lokalnych przedsięwzięciach, których chociaż częścią jest edukacja językowa.

Wszystkie te działania to ogromna zasługa kreatywności uczniów, nastolatków, którzy są moimi partnerami w codziennych działaniach edukacyjnych, a także inspiracją do wprowadzania innych form pracy podczas lekcji, takich jak np. lapbooki czy story cubes.

Ważnym elementem moich codziennych działań jest ocenianie kształtujące, które idealnie wpisuje się w cele innowacji. Polega ono na pozyskiwaniu przez nauczyciela i ucznia w trakcie nauczania informacji, które pozwolą rozpoznać, jak przebiega proces uczenia się, aby nauczyciel modyfikował dalsze nauczanie, a uczeń otrzymywał informację zwrotną pomagającą mu się uczyć. Jest to ocenianie skupiające się na postępach i osiągnięciach, a nie na podkreślaniu niepowodzeń, przez co zachęca uczniów do właściwego uczenia.

Nie boję się powiedzieć, że ja uczę się od swoich uczniów, a oni ode mnie, bo współczesna szkoła nie może być tylko miejscem przekazywania wiedzy. Staje się przede wszystkim miejscem działania.

Prezentacja literatury angielskiej w trakcie Dni Brytyjskich

Rozdział 2.

▶▶▶ Efekty działania innowacyjnego

Jedna innowacja, jeden program, setki uczniów i milion korzyści. Zdecydowanie innowacja, będąca programem nauczania, przeistoczyła się w przedsięwzięcie, które trwa i każdego roku przynosi kolejne efekty i pozytywne rezultaty. To nie innowacja sama w sobie była celem, tylko jej innowacyjny uczeń. Wpływ innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” zdecydowanie swoimi korzyściami najbardziej efektywnie przekłada się na uczniów, a mianowicie na:

- ciągle rozwój ich kompetencji kluczowych, a szczególnie kompetencji porozumiewania się w językach obcych;
- zwiększenie motywacji do nauki języków obcych;
- opanowanie przez uczniów języka angielskiego w stopniu umożliwiającym sprawną komunikację językową;
- ukształtowanie postawy ciekawości, otwartości i tolerancji wobec innych narodów poprzez zainteresowanie uczniów m.in. kulturą krajów anglojęzycznych, jak również poprzez dostęp do autentycznych materiałów czy kontakt z rówieśnikami z zagranicy;
- rozwijanie w uczniach poczucia własnej wartości i wiary w swoje umiejętności językowe;
- wzmacnianie poczucia bycia Europejczykiem, uświadamianie znaczenia europejskiej integracji, partnerstwa oraz międzynarodowego dialogu;
- wyzwolenie aktywności uczniów zmierzającej do zdobywania wiedzy wykraczającej poza program nauczania;
- rozwijanie umiejętności i kompetencji społecznych (ducha przedsiębiorczości) niezbędnych do rozwoju osobistego;
- dokonywanie refleksji nad własnym systemem nauczania i świadomego planowania dalszej pracy;
- stworzenie płaszczyzny pozytywnej i twórczej rywalizacji uczniów oraz wzmacnianie wiary we własne siły i możliwości osiągnięcia sukcesów;
- umożliwienie uczniom użycia języka w szerszym kontekście społecznym poza klasą szkolną oraz wykazanie się swoimi talentami artystycznymi, kreatywnością i wyobraźnią;
- rozwój twórczego myślenia;
- ciągłe doskonalenie umiejętności wykorzystania ICT w procesie nauczania i w codziennym życiu.

W strefie nauczycieli, pracowników szkoły, rodziców i szkoły jako instytucji to zdecydowanie wszechstronny sukces i rozwój uczniów jest najbardziej pozytywnym efektem ich pracy i realizacji powyższej innowacji. Ponadto osiągnięte rezultaty odnoszą się do:

- wzrostu profesjonalizmu zawodowego nauczycieli;
- wzrostu kompetencji kluczowych nauczycieli, rodziców i pracowników szkoły;
- stosowania nowoczesnych metod;
- stworzenia banku pomysłów dydaktyczno-pedagogiczno-wychowawczych;
- wzrostu pewności siebie i umiejętności autoprezentacji nauczycieli;
- zwiększenia mobilności kadry nauczycielskiej;
- promocji szkoły w środowisku lokalnym, ale również na arenie międzynarodowej;

- rozwoju horyzontów myślowych nauczycieli, rodziców i pracowników szkoły;
- zaangażowania całej szkoły w życie społeczności europejskiej;
- wzrostu świadomości i pewności rodziców dotyczącej przyszłości dzieci w zjednoczonej Europie;
- wzrostu atrakcyjności programu nauczania w szkole;
- dostosowania kształconych umiejętności do wymagań rynku pracy;
- wprowadzania nowych form i metod nauczania;
- partycypacyjnego podejścia w każdej dziedzinie działalności;
- podniesienia prestiżu szkoły;
- zwiększenia integracji szkoły i środowiska lokalnego;
- wymiany doświadczeń z nauczycielami z placówek partnerskich.

Efekty realizowanej innowacji badane są przez dokonywanie analizy ilościowej i jakościowej wyników egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego. Ponadto uczniowie uzyskują znacząco wyższe osiągnięcia w konkursach językowych i olimpiadach, odkąd w szkole realizowana jest innowacja „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy”. Systematycznie w ramach pracy zespołu językowego prowadzimy dyskusje i wyciągamy wnioski, aby na bieżąco ulepszać nasze przedsięwzięcia. Szkoła wykorzystuje również efekty innowacji do bieżącej działalności placówki. Ilość na wyniki procentowe, na wykresy i staniny pokazujące efektywność realizowanej innowacji.

Laureaci Regionalnego Konkursu Języka Angielskiego

Rozdział 3.

▶▶▶ Upowszechnianie rezultatów

W dobie internetu i wszechobecnych mediów to jeden z najlepszych sposobów na upowszechnianie rezultatów innowacji „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy”. Większość materiałów zamieszczona jest na [stronie szkoły](#) w poszczególnych zakładkach:

- Aktualności,
- Udział w projektach międzynarodowych,
- Regionalny Konkurs Języka Angielskiego,
- Warsztaty językowe,
- a także na [profilu szkoły na Facebooku](#).

Uczniowie wraz z nauczycielami bardzo często przygotowują filmy, które promują innowacyjne działania i są wsparciem podczas wystąpień i prezentacji placówki na większym forum.

Ponadto angażujemy się w coroczne obchody Europejskiego Dnia Języków Obcych (EDJO), biorąc udział i niejednokrotnie zwyciężając w grze miejskiej, gdzie prezentujemy coraz wyższy poziom językowy realizowanej innowacji. Dodatkowo w ramach EDJO szkoła prezentuje swoje lingwistyczne osiągnięcia podczas konferencji językowych dla nauczycieli z innych szkół.

Większość przedsięwzięć jest zamieszczana w postaci artykułów, raportów, fotorelacji w lokalnej i regionalnej prasie, a także w Mazowieckim Kwartalniku Edukacyjnym „Meritum” i biuletynie Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.

Prowadzimy szkolne i projektowe kroniki, które towarzyszą nam na polskich i międzynarodowych spotkaniach oraz konferencjach.

W ramach działań projektowych stworzyliśmy również kilkadziesiąt gablot ozdabiających nasze korytarze oraz prezentujących międzynarodowe działania, w których brali udział uczniowie i nauczyciele naszej placówki wraz z partnerskimi szkołami na przestrzeni kilku lat.

Ponadto organizujemy wewnętrzne spotkania informacyjne polegające na dzieleniu się przez uczestników wyjazdów zagranicznych swoimi doświadczeniami oraz spostrzeżeniami.

Każda wizyta zagranicznych partnerów – z Francji, Hiszpanii, Bułgarii, Niemiec, Holandii i Rumunii – związana była z wizytą w urzędzie miasta i rozmową z burmistrzem w celu nawiązania współpracy i prezentacji naszej innowacji.

Aktywnie uczestniczymy w corocznych Dniach Patrona Miasta, promując swoje innowacyjne osiągnięcia w lokalnym środowisku.

Jednym z działań upowszechniających program „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” jest obszerny pokaz multimedialny, którego dokonujemy podczas prezentacji szkoły w ramach corocznych dni otwartych placówki.

Opracowujemy też foldery okolicznościowe, które prezentują bieżące działania innowacji.

Corocznie dokonywana jest analiza ilościowa i jakościowa wyników egzaminów gimnazjalnych z podziałem na wyniki procentowe, na wykresy i staniny pokazujące efektywność realizowanej innowacji. Dokument prezentowany jest bardzo obszernie radzie pedagogicznej podczas jednego z posiedzeń.

Pracownia językowa wyposażona zarówno w tradycyjne ławki, jak i w stanowiska komputerowe. Kolorystyka sali nawiązuje do kolorów flagi brytyjskiej, tj. koloru białego, czerwonego i granatowego. Ściany ozdobione zdjęciami prezentującymi Londyn

▶▶▶ Zakończenie

„Na początku było...” tylko marzenie – napisać autorski program do nauczania języka angielskiego ze zwiększoną liczbą godzin. Potem marzenie przeistoczyło się w innowację „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” z 5 godzinami języka angielskiego w tygodniu, a po pewnym czasie było ciągle mało, zarówno mnie, jak i moim uczniom... A kreatywność, twórczość i zaangażowanie kolejnych roczników gimnazjalistów sprawiły, że każdy rok przynosił wyższe wyniki egzaminu gimnazjalnego z języka angielskiego, liczne wspólne przedsięwzięcia, które jednoczyły i uczyły. Dawały sukces, choć przynosiły też porażki, aczkolwiek razem było zawsze łatwiej się podnieść i znaleźć inne rozwiązanie, tak aby dotrzeć do wyznaczonego sobie razem celu. Jeden „program”, który dał uczniom wyższe poczucie własnej wartości, ponieważ sprawniej posługiwali się językiem angielskim, który otworzył im drzwi do Europy. W ramach projektów międzynarodowych, zupełnie bezpłatnie, zwiedziliśmy Francję, Hiszpanię, Bułgarię, Niemcy, Holandię, Rumunię. Jak na klasy językowe przystało swoje bramy (niejednokrotnie) otworzyła nam Anglia, a tam czekał na nas multikulturowy Londyn, zabytkowy Cambridge, królewski Windsor, przeurocze Canterbury i historyczny Hampton Court. Ta innowacja dodawała i dodaje mi skrzydeł wraz z rozpoczęciem każdego roku szkolnego, aby wspierać uczniów, którzy są coraz lepiej wyposażeni w kompetencje językowe, którzy uczą się tolerancji i szanują różnice międzykulturowe, ale także stają się społeczeństwem gotowym do nowych wyzwań i zdolnym do wykorzystania danych im każdego dnia szans.

Być może innowacja „Język angielski paszportem do zjednoczonej Europy” jako przykład dobrej praktyki wspomże lub wzbogaci cele kształcenia i procesy uczenia takiego nauczyciela jak ja bądź stanie się inspiracją do poszukiwania nowych rozwiązań edukacyjnych. Innowacja staje się narzędziem do podnoszenia jakości kapitału ludzkiego, w tym przypadku mojego ucznia.

Często słyszę pytanie: „Jak zachęcić nastolatków do nauki?”. Zawsze odpowiedzią jest jeden z moich ulubionych cytatów: „Aby zapalać innych, samemu trzeba płonąć”. I to prawda: entuzjazm nauczyciela udziela się uczniom i bez znaczenia jest tu jego wiek – zarówno 6-, jak i 14-latek staną na wysokości zadania, jeśli wskażemy im drogę. W obecnych czasach coraz częściej tylko wystarczy otworzyć drzwi do twórczości, która wielokrotnie może być inspiracją do naszych edukacyjnych działań.

Ponadto podczas realizacji innowacji, która obecnie nie jest dla mnie już tylko „programem nauczania”, mam pełną świadomość jak ogromny wpływ na **rozwój kompetencji** kluczowych naszych uczniów mamy my, nauczyciele. Codziennie w swojej pracy doświadczamy, że kompetencje kluczowe w procesie uczenia się przez całe życie to połączenie wiedzy, umiejętności i postaw właściwych dla danej sytuacji. Są one szczególnie niezbędne do samorealizacji i rozwoju osobistego zarówno naszego, jak i podopiecznych.

Kompetencje kluczowe mają istotne znaczenie w społeczeństwie poszukującym wiedzy. Gwarantują większą elastyczność w zdobywaniu pracy, umożliwiają uczniom szybsze dostosowanie się do stałych zmian w dzisiejszym świecie. Stanowią również ważny czynnik innowacji i kreatywności, a ponadto mają wpływ na motywację i przyszłość młodych ludzi. Kompetencje kluczowe są bardzo ważne ze względu na swój niezwykle przekrojowy charakter – pamiętajmy o tym, realizując nasze „edukacyjne marzenia”.